

SEVEROATLANTSKI PAKT I ODBRANA EVROPE

JEDANAESTO ZASEDANJE SAVETA SEVEROATLANTSKOG PAKTA

Jedanaesto zasjedanje Saveta NATO-a održano je u Parizu, u palati Šajo, pod predsjedništvom lorda Ismeja — generalnog sekretara NATO-a.

Dok deseto (decembarsko) zasjedanje nije moglo da reši najvažnije probleme koji su se postavljali pred pomenutu organizaciju, poglavito usled američkog »interregnuma«, poslednje (aprilsko) je imalo naročiti značaj, s obzirom na promene u vladama SAD i SSSR i na izvesne posledice tih promena koje su se pojavile poslednjih meseci.

Posle prethodnih zasjedanja tzv. *Stalne grupe* i *Vojnog komiteta NATO-a*¹⁾ jedanaesto zasjedanje Saveta NATO-a trajalo je svega 3 dana.

Što se tiče naoružavanja, Savet NATO-a je bio prinuđen da usvoji nekoliko principa koji se razlikuju od onih koji su bili aktuelni do toga vremena.

Ideja o »kritičnoj godini« na kojoj je NATO osnivao svoje planove — računajući da će posle 1953 ili 1954 najveća opasnost biti otklonjena — bila je napuštena u prilog *politike naoružanja na duži rok*.

Neki smatraju da je ova nova politika, koju su zastupale i neke druge zemlje — članice NATO-a, bila usvojena i od Američke vlade, kao rezultat znatnog napretka atomskog naoružanja Armije SAD (naročito poslednjih meseci). Cela ta politika se sastoji u drugačijem posmatranju opasnosti od agresije; ona ni najmanje ne zastupa gledište da je ta opasnost smanjena, već prosto da je ta opasnost sa dugim rokom trajanja.

Odustajući od toga da još 1953/54 postigne ambiciozne ciljeve sa konferencije u Lisabonu, Savet NATO-a je odlučio da se u prvom redu baci na poboljšanje kvaliteta i efikasnosti postojećih divizija. Ipak, kopnene snage NATO-a će biti znatno uvećane (ali za 6, umesto 20 divizija). Završni kominike ne pominje izričito povećanje vazdušnih snaga. Međutim, izgleda da će ukupne vazduhoplovne snage koje baziraju u Evropi, 1953 biti povećane za 1.000 aviona.

Ovome planu razvoja treba dodati dugoročne finansijske programe za proizvodnju naoružanja i razvoj tzv. *infrastrukture*, koje je Francuska već predlagala u svom memorandumu od 23 septembra 1952. Francuska ideja se ustvari borila protiv »grčevitog« napora koji je bio nametan NATO-u od strane prakse Američkog kongresa, koji je odbijao da uzme obaveze za pomoć inostranstvu, kao i vojni budžet, za veći rok od godinu dana.

Vlade zemalja-članica i međunarodni sekretarijat NATO-a su izradili plan i metod za pripremu programa za koordinaciju proizvodnje. U tom programu, učešće SAD, sa svojim porudžbinama i kreditima *off shore*, igra veliku ulogu i znatno doprinosi njegovom ostvarenju. Dopunski program za proizvodnju borbenih aviona, koji je nedavno objavljen, predstavlja prvi važan rezultat, koji će, pored jačanja vazdušnih snaga NATO-a, olakšati razvoj vazduhoplovne industrije pet zemalja NATO-a. Studira se i pitanje evropske proizvodnje rezervnih delova za oruđa i sredstva američkog i kanadskog porekla, itd.

¹⁾ Vidi »Vojno delo« br. 2/53 — str. 78.

Program razvoja »infrastrukture« obuhvata: izgradnju aerodroma, telekomunikacija, pomorskih baza, lučkih uređaja, naftovoda, radarskih uređaja, itd. Vojne ustanove NATO-a sada raspolažu sredstvima za finansiranje ovih radova za period od više od tri godine. Procenat finansijskih troškova koji u okviru opšteg programa pada na pojedine zemlje NATO-a sledeći je:

SAD — 42,86%; Francuska — 13,75%; V. Britanija — 11,45%; Kanada — 7,13%; Italija — 6,5%; Belgija — 5,09% i ostale zemlje — ispod 5%.

Ispitavši celokupnu svetsku situaciju u vezi sa tzv. »sovjetskom ofanzivom mira«, Savet NATO-a je doneo zaključak da treba pozdraviti svaku autentičnu inicijativu za mir, ali da se još ništa nije dogodilo što bi dalo povoda da se opasnost od rata smatra uklonjenom. Stoga je ponovo potvrdio svoju odlučnost u nastavljanju politike *kolektivne odbrane*, s tim da se Atlantska zajednica što pre ojača *Evropskom odbranbenom zajednicom*.

Iduće zasedanje Saveta treba da se održi oktobra o. g. u Parizu.

(*Revue militaire d'information*, 10 maj 1953).

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

M. S.: ŠTEDNJA U ARMII SAD

Ogromni troškovi za opremu savremene armije nameću svakoj, pa i najbogatijoj državi, da u okviru svojih priprema za mobilizaciju i rat sprovede što veću štednju na svima poljima. I u armiji SAD, iako su one privredno najrazvijenija zemlja, u poslednje vreme se jako ističe važnost štednje.

Za nas je veoma poučno da vidimo s kakvom se brigom i ozbiljnošću apeluje na starešine i snabdevačke organe armije u jednoj industrijski visoko razvijenoj zemlji, da poslove snabdevanja obavljaju po unapred stvorenom planu i da se u svima aktima punim zalaganjem bore za štednju i protiv rasipanja; najzad, da u ovom pogledu poučavaju potčinjene i da im pruže lični primer. Stoga ćemo pokušati da iznesemo neke podatke iz izvesnih članaka koji u američkim časopisima tretiraju pitanje borbe za štednju. Oni bi, ukratko, bili sledeći:

Ne može se poreći činjenica da je rat usko vezan sa rasipanjem. On troši ljude, novac i materijal. Obimnost i *totalnost* ljudskih i materijalnih napora samo povećavaju rasipanje. No, ipak ostaje činjenica da se ni u modernim ratovima ne može rasipanje naveliko usvojiti kao nešto neizbežno i sa čime se treba pomiriti.

Osnovni izvori za rat su ljudi, novac i materijal. Amerikanci smatraju da od toga koliko se ekonomično koristi ovo trojstvo zavisi u velikom stepenu da li će u budućnosti moći da dobiju jedan veliki rat. Nemoguće je razmatrati ljudsku snagu čisto u smislu uniformisanih jedinki. Podjednaka pažnja mora se posvetiti pitanju ljudi za industriju, poljoprivredu i distributivnu mrežu. Armija mora imati naročito živ interes za pitanje ljudske snage, ne samo zbog toga što ona utiče na njene efektivne koje mora da opremi i snabde, nego i što se njen uticaj oseća i u fabrikama koje proizvode materijal i potrebe. Neuravnoteženost ljudske snage, ma u kojoj oblasti, može poremetiti i najbolje smišljeni plan snabdevanja. Problem ljudske snage otežavaju, uglavnom, dva faktora: veliki zahtevi industrije modernog naoružanja i ogromni gubici u ljudskim životima koje ono prouzrokuje. Za 44 meseca, koliko su SAD bile angažovane u Drugom svetskom ratu, gubici Američke armije iznosili su prosečno 4.576 ljudi mesečno, dok su u Prvom svetskom ratu iznosili 2.658 ljudi — za isti period vremena. Upoređenjem ovog odnosa dobija se najbolja slika o uništavajućem dejstvu modernog rata.

Zahtevi za ljudskom snagom dolaze sa mnogih strana, i, dok se na borbena dejstva troši više života nego ikada ranije, dotle druge okolnosti utiču i na pitanje radne snage. Amerika je u početku priprema za rat, 1940 godine, imala radnu snagu od oko 56 miliona ljudi i ona se sastojala od 47,5 miliona zaposlenih ljudi, nešto više od 8 miliona nezaposlenih i samo 400.000 ljudi u oružanim snagama. Četiri godine docnije američke oružane snage porasle su na oko 11,3 miliona ljudi; pored toga

u industriji, poljoprivredi i administraciji bilo je zaposleno 54 miliona ljudi, a broj nezaposlenih bio je sveden na oko 700.000 ljudi.

Američka armija je dobro upoznata sa ovim problemom i zbog toga sprovodi najveću ekonomiju u ljudskoj snazi. Tako je, naprimer, smanjila ljudstvo službi na 35% (od ukupnih oružanih snaga) prema 46% u Drugom svetskom ratu. U isto vreme savremena američka aktivna divizija ima snagu od 18.000 ljudi, dok je ranije imala samo 13.000.

Novac, drugi član pomenute trojke, je nešto o čemu se mora najstrože voditi računa. Troškovi rata — i pripreme za rat — povećavale su se još od doba Julija Cezara. Za vreme Rimljana ubijanje jednog neprijateljskog vojnika koštalo je 75 centi; u doba Napoleonovih ratova — 3.000 dolara; u Prvom svetskom ratu — 21.000 dolara, a u poslednjem ratu 50.000 dolara. Dnevni troškovi Drugog svetskog rata iznosili su blizu 500.000.000 dolara.

Evo tipičnog primera kako ovo povećanje raste: B-17 je veliki avion i nosi ogromni teret. Međutim, B-36 može nositi petostruko i pet puta dalje. Jedan B-17 koštao je oko 275.000 dolara, dok sada jedan B-36 košta oko 3.500.000 dolara.

Velika svetska inflacija cena sirovina i konačnih proizvoda smanjila je kupovnu moć vojničkog dolara za 10 — 40%. To znači da od 112 milijardi dolara, traženih za 1951 i 1952 godinu, 44 otpada na inflaciju cena. Uzmimo kao primer vunu. U martu 1951, kada su nastale intenzivne pripreme, cena je skočila na 4,22 dolara za jednu funtu,¹⁾ dok je godinu dana ranije koštala svega 1,60 dolara za istu količinu. Ili ovaj primer: od 1794 do 30 juna 1950 godine ukupni troškovi za ratnu mornaricu koštali su narod SAD oko 140 milijardi dolara. Danas imovina flote iznosi 41 milijardu, računajući originalne cene, ako procena prema sadašnjim cenama iznosi 71 milijardu dolara.

Problem zadovoljenja materijalnih potreba zadaje još veće teškoće. Pojam o tome može se dobiti iz nekih statističkih podataka iz Drugog svetskog rata. Od početka rata pa do 31 maja 1946, službe snabdevanja američkih oružanih snaga nabavile su ratnog materijala u vrednosti 69 milijardi dolara. Proizvedeno je, naprimer: 7 miliona pušaka M-1, 6 miliona karabina, 2 miliona vozila, 39 milijardi zrna za mala oružja, 98.000 železničkih vagona, 4 1/2 milijarde atebtrin tableta, itd. Proizvodnja cipela za potrebe armije u 1945 godini iznosila je mesečno, prosečno oko 2 miliona pari. Na američkog vojnika u Drugom svetskom ratu, a bilo ih je oko 8 miliona pod oružjem — od kojih 7,5 miliona u prekomorskim zemljama — prosečno je utrošeno oko 4 para vojničkih cipela, 20 pari čarapa i 4 1/2 zavoja za prvu pomoć. Prevezeno je 127 miliona tona materijala za prekomorsko snabdevanje. Za svakog američkog vojnika na Evropskom ratištu dotureno je 17 tona raznih potreba, a pored toga još i po 6 tona iz sredstava Velike Britanije. U Severnoj Africi jedna ojačana divizija trošila je oko 600 — 700 tona potreba dnevno, tako da je za pripremu invazije Francuske bilo spremljeno i dotureno u vojišna slagališta raznih potreba oko 2.500.000 tona. Danas planske cifre predviđaju oko 30 kg potreba dnevno na svakog američkog vojnika na bojištu. Na vrhuncu Drugog svetskog rata pola američke produkcije bilo je upotrebljeno na izdržavanje američke i savezničke vojske.

Posmatrajmo potrebe mehaničke energije za jednu pešadisku diviziju. U Prvom svetskom ratu, za izvršenje borbenih operacija bio joj je potreban odgovarajući broj vozila sa 3.500 konjskih snaga. U poslednjem ratu oklopnoj diviziji trebalo je 400.000 konjskih snaga. Pogonsko postrojenje jednog modernog ratnog broda može razviti 250.000 KS, a jedan nosač aviona treba dva puta toliko.

Kako stoji sa vatrenom moći? — Od 1940 do 1945 godine Ratna mornarica SAD desetstruko je povećala svoju vatrenu moć, dok se nije osposobila da izbaci 4.500 tona čelika na cilj — u toku od 15 sekundi. U jednom plotunu artiljerijskih oruđa na Evropskom ratištu, u Drugom svetskom ratu, moglo se izbaciti 436 tona eksploziva, prema 102 tone iz 1918 godine. Na ovom istom ratištu američka avijacija bacila je ukupno 14.776 tona bombi u Drugom svetskom ratu, a u Prvom svetskom ratu svega 31 tonu. U toku poslednjeg rata Američka armija je za vreme borbenih

¹⁾ 0,453 kg.

operacija trošila više nego 2.000 tona municije dnevno. U borbama protiv Nemačke upotrebljavano je više od 710.000 motornih vozila, prema nešto malo više od 80.000 u Prvom svetskom ratu. Ovaj transportni park, zajedno sa avijacijom, utrošio je više od 7.100.000 tona produkata nafte, prema 165.000 tona u Prvom svetskom ratu. Sve ovo pokazuje da bi u slučaju eventualnog rata američki izvori imali da izdrže još veći napor.

*

Sami Amerikanci kažu da je uverenost u njihove ogromne mogućnosti stvarila pogrešno shvatanje da su im izvori snabdevanja u vreme rata neiscrpnji. Međutim, postoje granice mogućnosti snabdevanja. Da bi se proizveo potreban ratni materijal moraju se upotrebiti ogromne količine svih sirovina i razviti maksimalne olakšice u proizvodnji. Dalje, mora se smanjiti životni standard. To će se učiniti, ali ostalo zavisi od samih materijalnih službi. One moraju najbolje iskoristiti raspoložive mogućnosti. Sve to upućuje na ono što se zove ekonomija ili disciplina snabdevanja.

Ekonomija snabdevanja se sastoji u navici čuvanja materijala od strane svakog pripadnika oružanih snaga, a razvija se vežbanjem i praksom dok ne pređe u krv. Ona obuhvata čuvanje, održavanje, sprečavanje kvara, popravku i skupljanje pogonskih sredstava, zatim odela, oružja, vozila potrošnog materijala itd. Ekonomija snabdevanja obuhvata sve karike duž snabdevačkog lanca i tiče se nabavke, smeštaja i transportovanja; ona je još važnija pošto se materijal primi u ruke.

Najveći neprijatelj dobrog snabdevačkog sistema je rasipanje. *Rasipanje* i ludost idu ruku pod ruku. Amerikanci nisu poznati po svojoj štednji, ali zato, u ekonomiji snabdevanja, njihova armija mora biti naročito štedljiva. Jedno od osnovnih načela snabdevanja treba da bude: vojniku dati samo ono što mu je potrebno. Vojnik će, ono što dobije, trošiti na jedan ili drugi način, pri čemu je svaki nepotrebnii kilogram materijala ili opreme za njega teret. Prilike za rasipanje postoje uvek. Međutim, protiv njega treba voditi upornu borbu. Ona počinje od naizgled najbeznačajnijih stvari, naprimer kuhinje: tamo gde je ona dobro organizovana, kante za pomije su prazne. Dobar komandant stalno kontroliše vojničku kuhinju, da vidi da li se vojnici hrane onako kako dozvoljava situacija. Ljudi obično zbog nemarnosti upropašćuju materijal, opremu pa i hranu, ne misleći na opšte posledice. Dobar komandant ne pridikuje, on iskorenjuje upropašćavanje. U američkom prehranbenom programu u Drugom svetskom ratu važno mesto je zauzimalo smanjenje rasipanja hrane. Trupe su na ovo bile naročito upozorene. Rasipanje u kuhinjama bilo je smanjeno, tako da je, naprimer, 1943 potrošnja masti bila reducirana za 50%. Postignute uštede u 1944 godini bile su dovoljne da hrane tri pešadijske divizije 12 meseci. Posle rata dnevno sledovanje hleba za 100 ljudi smanjeno je za 12 — 15 funti, što je 1946 dovelo do uštede od 10 miliona funti pšenice. Povećanjem procenta izvlačenja brašna pri meljavi pšenice, na 80%, uštedeno je još daljih 900.000 funti pšenice. Uštede u drugoj hrani iznosile su: 76.000 funti šećera mesečno, 84.000 funti brašna i 1.000.000 funti hleba. Sve je ovo uštedeno a da ni najmanje nije uticalo na pravilnu ishranu armije.

»Neiskusni Amerikanci« — kazao je američki general Mejgs — »rasipaju odeću, hranu i opremu koja se stoga mora ponovo doturati — po svaku cenu«. Po mišljenju samih Amerikanaca, oni moraju sami sebe korenito da prevaspitaju — ako žele da nadžive jedan novi rat. Moraju da nauče ono bitno iz discipline snabdevanja i to fanatično da primenjuju. Pored toga, moraju da nauče da opravljaju, prepravljaju i da prikupljaju i spasavaju opremu kao nikada ranije, i najzad, slično kao njihovi preci za vreme revolucije, moraju se navići da broje svaki pojedini metak.

Pored navedenog o samoj štednji, interesantna su američka gledišta o planiranju, evidenciji i održavanju opreme. Planiranje snabdevanja važi za svaku jedinicu od pešadijskog voda do Ministarstva odbrane. Viši štabovi daju uputstvo za planiranje nižim jedinicama i određuju granice u kojima one planiraju, ne ulazeći u detalje. Viši štab retko može u potpunosti znati potrebu nižih jedinica. U naj-

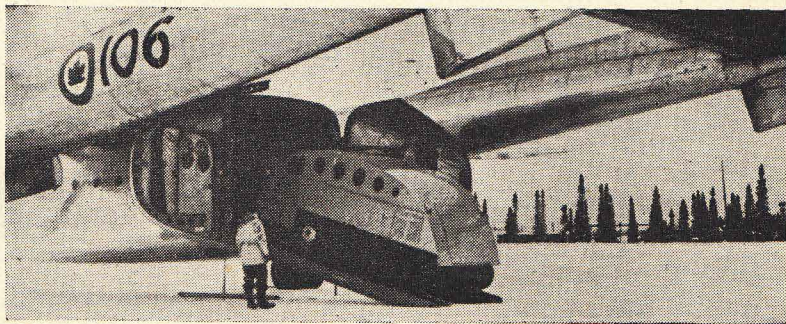

boljem slučaju ima u evidenciji kritične potrebe, a ostale treba da planira sama niža jedinica. Važno je znati čime se raspolaže. U poslednjem ratu bilo je slučajeva da su vojniška skladišta bila prenatrpana potrebama, a ipak je vršen dalji dotur trupama zato što, izgleda, niko nije tačno znao šta i koliko ima u svakoj komori. Na pojedinim mestima operacije su se morale ograničiti zbog nedostatka materijalnih sredstava, koja su ustvari bila pri ruci. Ponekad su potrebe tovarene u brodove prema hitnim zahtevima, premda ih je bilo u obilju u prekomorskim depoima, samo se nije znalo gde su.

Amerikanci naglašavaju da svako preduzeće u privredi zahteva da njegov inventar traje određeno vreme da bi se upotrebio za svoj namenjeni cilj. To isto važi i za opremu u armiji. Dolar poreskog obveznika mora se zaštititi. Za svaki utrošeni dolar treba dati što više i po kvalitetu i kvantitetu. Armija treba danas više nego ikada da opravda staru proverenu američku izreku »šav na vreme spasava devet« (*a stitch in time saves nine*), jer milioni šavova uštedeju poreskim obveznicima milione dolara. U toku samo dvanaestomesečnog perioda 1951/52, jedna služba je uštedela 80 miliona dolara, 11 miliona nošenih i upotrebljivanih predmeta, počev od vojničkih cipela, vreća za spavanje, pa sve do poljskih pekarnica. Samo pravilnom upotrebom i održavanjem oprema može izdržati pun rok služenja. Zanemari vanje održavanja košta ne samo novaca, već, što je mnogo važnije u ratu, ono angažuje ljude, materijal i rad, koji bi mogli dati veći doprinos pobi. Međutim, pravilno rukovanje produžuje život opremi i stvara znatnu uštedu nepotrebnih napora i troškova. Opšti osećaj dužnosti treba da bude staranje da oprema traje što je moguće duže. Oficiri u ovom pogledu svojim primerom moraju prednjačiti vojnicima.

PADOBRAN — RATNO ORUŽJE

U toku poslednjih godina, tehnika »vertikalnog rata« koja je uvedena u Drugom svetskom ratu, obnavlja se i usavršava, kako kod Amerikanaca, tako i kod Rusa. Ona nalazi primenu kako u napadu i gonjenju, tako i u odbrani i povlačenju i izgleda da će i u budućem ratu doći do punog izražaja.

Sl. 1 — Transportni avion Fairchild C-119 „Flying Boxcar“
(2 motora Wright R-3350 od po 3400 KS)

U toku poslednje ofanzive snaga UN u Koreji, iz 145 transportnih aviona Fairchild C-119 iskočilo je 3.300 padobranaca. 2. američke vazdušnodesantne divizije — jednovremeno sa teškim i lakim naoružanjem, municijom i hranom (slike 1 i 2). Rusi svake godine održavaju velike padobranske manevre pri kojima koriste svoje transportne avione Ljušin II-12, a upotrebljavaju padobrane četvorouglastog oblika.

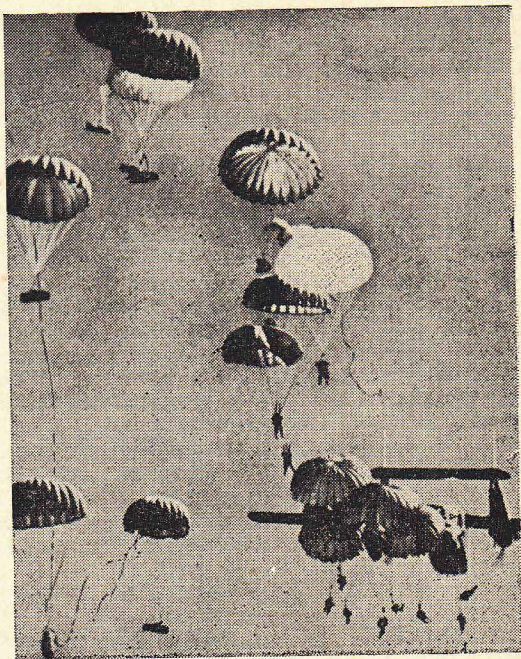

U toku povlačenja snaga UN iz Severne Koreje, zbog jednog razorenog mosta ostalo je 20.000 vojnika pomorsko-desantne pešadije otsečeno u blizini Kotoa. Transportni avioni *Fairchild C-119* preneli su i otsečenim snagama padobranima spustili 8 mostovih čeličnih raspona pomoću kojih je most opravljen, a otsečene trupe uspele da se povuku u punom redu, sa oružjem i komorom.

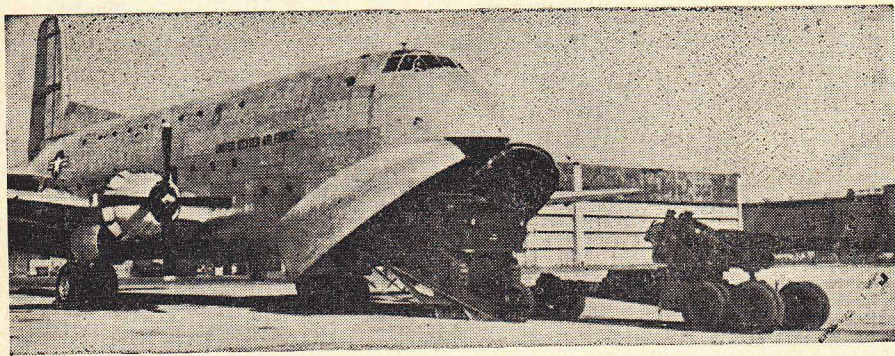
U jednom od nedavnih manevara upotrebljeno je 40 transportnih aviona koji su preneli i padobranima spustili 400 t materijala za izgradnju poletno-sletne staze od 1.200 m dužine, za teške transportne avione *Douglas C-124*. (sl. 3)

Padobran je u pravom smislu postao ratno oružje i njime se danas može spustiti sve što jedan avion može da ponese. Padobranima se služe padobranci, spuštaju topovi, kamioni, džipovi, municija, gorivo, sanitetski materijal, materijal za konstrukcije, čamci za spasavanje i dr.

Za svaku vrstu zadatka postoji i odgovarajući padobran; tako postoje:

Sl. 2 — Spuštanje padobranaca iz aviona *Fairchild C-119*

Sl. 3 — Teški transportni avion *Douglas C-124*

— leđni padobranci sa automatskim otvaranjem, i prednji (trbušni) sa ručnim otvaranjem;

— padobranci za spasavanje pilota savremenih brzih aviona, kod kojih se specijalnim uređajem pilot izbacuje zajedno sa sedištem na kome je i padobran i ovaj se automatski otvara;

— padobranci za teret, prečnika 30 m (marke *Pioneer*). Amerikanci su pomoću više takvih padobrana iz aviona *Douglas C-124* spustili dva traktora od po 9.500 kg i jedan teški kamion od 8.000 kg; i najzad,

— padobrani velike nosivosti, prečnika 45 m (takođe marke *Pioneer*). Sa 6 ovakvih padobrana Amerikanci su spustili jedan traktor od 9.500 kg iznad Fort Braga u SAD. U ispitivanju su padobrani prečnika 60 m od kojih svaki može da nosi pojedinačni teret do 5,5 tona.

Pored navedenih, postoje još i padobrani za kočenje, tj. stvaranje otpora u cilju smanjenja dužine rulanja pri sletanju brzih aviona.

S. B.

(*Interavia*, april 1953)

ZEMLJE BRITANSKE ZAJEDNICE NARODA

JEDNO MIŠLJENJE O PROBLEMU VISOKOG KOMANDOVANJA U RATU

Raniji načelnik Britanskog imperijalnog generalštaba, feldmaršal ser Vilijem Slim, održao je predavanje o visokom komandovanju u ratu. S obzirom na zanimljivost njegovog izlaganja, kao i na autoritet samog predavača, donosimo glavne postavke tog predavanja u sledećem izvodu:

Predavač je mišljenja da se opštevojni komandant može slobodno uporediti sa dirigentom orkestra koji izvodi jednu od svojih kompozicija, ali sa jednom razlikom: dirigent i njegov orkestar su udobno i kompaktno smešteni u akustičnoj sali, sagrađenoj posebno u tu svrhu, dok su komandant i njegove snage razmeštene na većoj teritoriji i svoje zadatke moraju da izvršavaju pod veoma nepovoljnim okolnostima — neprestane eksplozije i tučnjava zemlje zbog kiše bombi i zrna svih kalibara. »Postoji mogućnost da pretstava bude dobra, jer su obojica umetnici — i komandant na bojištu i dirigent u sali«.

Govoreći dalje o tome kakav treba da bude komandant, feldmaršal Slim je podvukao da je svaki veliki komandant umetnik svoje vrste i da mu zbog toga treba omogućiti da »svoju sliku radi na njemu svojstven način«. Baš iz tog razloga, svaki koji teži da jednog dana postane visoki komandant, ne treba sebe da formira kopirajući u svemu druge komandante. Naprotiv, na osnovu svog sopstvenog iskustva, on treba da razvija svoj stil rada, koji će menjati i dopunjavati iskustvima drugih. Kada se govori o stilu u komandovanju, nepravilno je tvrditi za svoj da je jedino ispravan i najbolji, jer je vrlo verovatno da će se dobiti odgovor: »Možda za vas, ali ne i za mene«.

Vojnički duh. — Komandovanje je krajnje individualna stvar. To je isticanje ličnosti komandanta, a sve to potiče iz svesti. O »vojničkom duhu« dosada je bilo mnogo govora, ali je ipak sve to malo ubedljivo. Međutim, ima i, razume se, mora da bude pravog vojničkog duha, kao što ima i drugog duha — medicinskog, naučnog, trgovačkog itd. Svaki od njih ima svoje posebne karakteristike. Naučnik je, naprimer, vrlo obazriv. Ako mu postavite neko naučno pitanje, vrlo je verovatno da će vam odgovoriti kako prethodno mora da izvrši neke eksperimente i da potom dobivene rezultate uporedi sa rezultatima nekog naučnika sa drugog kraja sveta. Na kraju će vam reći: »Za odgovor dodite posle šest meseci«. Međutim, od komandanta se zahteva da još u toku borbe donese odluku i on ne sme da kaže: »Moram prethodno da proučim odgovarajuće knjige o načinu vođenja rata i konsultujem drugove sa drugih ratišta«. On ne sme ni da kaže: »Dodi kroz mesec, nedelju dana ili sutra«, jer dotle on možda i neće biti na tom mestu. Naprotiv, njemu se imperativno nameće da na licu mesta donese odluku, iako je svestan da ne raspolaže sa potrebnim podacima. Prema tome, komandantu jedino ostaje da nastoji da pod datim okolnostima donese što celishodniju odluku, ne vodeći računa o tome kako će ona kasnije — od budućih istoričara — biti ocenjena.

Komandovanje se uglavnom svodi na jedno te isto, bez obzira na to da li se komanduje odeljenjem ili grupom armija. Zadatak je komandanta da nametne svoju volju drugima — primerom, ubeđivanjem i prisiljavanjem. U svim visokim komandama postoje tri elementa od kojih zavisi efekat komandovanja. To su: sam komandant, njegov štab i njegova veza i odnos sa potčinjenima.

Komandant. — Samo se po sebi razume da komandant mora da bude fizički zdrav i izdržljiv, a umno jako razvijen. Pošto se komandovanje svodi na isticanje ličnosti komandanta, to je ta ličnost važna i ona mora da bude određenog kova. Ličnost dobrog komandanta se sastoji iz mnogih komponenata, od kojih su najglavnije: volja, rasuđivanje, elastičnost, mašta, znanje i poštenje.

Volja. — Pošto je komandant »glavna opruga i pokretna snaga« u komandi, on treba da svoju volju ističe na dosta umesan način. On mora da savlada otpor neprijatelja, svoga štaba i potčinjenih komandanata i, na kraju, otpor komandanata jedinica sa kojima sadejstvuje (saveznika). Otpor neprijatelja, naravno, mora se očekivati, i osnovni je zadatak komandanta da baš neprijatelju nametne svoju volju. On treba da bude pripremljen i na otpor — iskren i razlozan, ali ipak otpor — svoga štaba i potčinjenih, među kojima će se uvek poneko naći da kaže: »To je nemoguće učiniti«. Ali, je najteže savladati otpor komandanata jedinica sa kojima sadejstvuje (saveznika). Snaga volje se zasniva na hrabrosti, i to više na moralnoj nego na fizičkoj. »Dobar komandant mora da bude isto tako veliki kao i povereni mu zadatak; on ne treba da se plaši da će pretrpeti neuspeh«.

Rasudivanje. — Komandant većito bira i odlučuje se za jedno ili drugo. On bira svoje potčinjene — prihvata ovog ili onog — i odlučuje se za ovo ili ono rešenje. Na taj način on se usposobljava da celishodno bira i odlučuje se da izdvaja osnovne i rešavajuće faktore i da ih razmatra povezano i u celini.

Imajući u vidu važnost elastičnog rasuđivanja, feldmaršal Slim ističe kako treba imati na umu da jaka volja, ako nije u skladu sa logičnim i elastičnim rasuđivanjem, može biti veoma opasna.

Gipkost. — Taktička situacija se iznenadno i veoma brzo menja. Stoga komandant treba uvek da bude pripravan da po potrebi izvrši izmene — delimične ili potpune — u ranije donetoj odluci o upotrebi svojih snaga. Predavač navodi da su japanski komandanti bili veoma kruti i da su često ostajali pri svojim ranijim odlukama, iako se u međuvremenu situacija bitno promenila. U takvim slučajevima su im često nanošeni ozbiljni udarci.

Mašta. — Komandant mora znati da je mašta važna komponenta i da ona treba da bude »kontrolisana«. Između odlučivanja i gipkosti uvek postoji umni »sukob«, a mašta je ta koja omogućava komandantu da između njih održava ravnotežu. Bez te ravnoteže odlučivanje se pretvara u tvrdoglavost, a gipkost postaje necelishodna.

Znanje. — Komandant mora da ima solidnije znanje od svojih potčinjenih i ono treba da obuhvata: poznavanje svojih ljudi i neprijatelja, a naročito njegovog komandnog kadra; zatim poznavanje upotrebe rodova vojske i službi, kao i pozadinske službe. Dobar broj problema na koje komandant nailazi je pozadinskog karaktera. On zna šta treba da uradi, ali da li zna kako to da uradi? Naprimera, pri donošenju odluke o upotrebi snaga na jednom pravcu, on mora tačno znati da li će biti u stanju da te svoje snage i snabdeva. Rizika ne sme biti.

Poštenje. — Na kraju, potreban je još jedan kvalitet kojim treba da se odlikuje dobar komandant. To je poštenje. Ljudi se potčinjavaju komandantu koji uspešno vodi svoju jedinicu, ali ne i onome koji »gubi«, izuzev ako znaju da je pošten i ako mu duboko veruju. »Ako mu veruju, oni ga neće napustiti«. Da bi se pobudila njihova vernost i odanost, potrebno je »veliko i u isto vreme jednostavno i iskreno poštenje«. Komandant se mora čuvati laskanja i servilnosti. U kritičnim momentima potčinjeni o svemu razmišljaju i pitaju se: »A šta će posle toga biti«. Oni od svog komandanta zahtevaju da ih vodi i on je dužan sa svoje strane da učini sve što može. To, razume se, nije lako, ali to su oni momenti kada mu se daje mogućnost da opravda dato mu poverenje. On baš pod takvim okolnostima i polaze ispit. Čitava njegova ranija priprema, svesno ili nesvesno, bila je usmerena na to da se usposobi da i pod kritičnim okolnostima izvršava i najteže zadatke.

Štab komandanta. — Štab je važan najpre zato, što utiče na samog komandanta, a zatim i što utiče na potčinjene jedinice. Komandantu su potrebna obaveštenja i predlozi, a prva i osnovna dužnost štaba je da mu to pruži. Pored tačnih obaveštenja, štab je dužan da mu za svaku situaciju podnese nekoliko predloga, kako bi mogao da bira. Može se desiti da kombinacijom dva ili tri predloga donese jedinstvenu odluku, ili, pak, da odbaci sve predloge i usvoji samo jedan od svojih. Osnovno je da mu se omogući da bira. Druga dužnost štaba je da blagovremenim, jasnim i nedvosmislenim naređenjima i zapovestima sprovede volju komandanta do potčinjenih mu komandanata.

U toku borbe niže jedinice uvek kontrolišu svoje štabove. Štab mora da bude efikasan i na svome mestu čak i u slučajevima koji na prvi pogled izgledaju

sitni i beznačajni; onome koji se bori mora se omogućiti i da kritikuje one koji njime komanduju u toku borbe.

Osoblje štaba ne sme da živi preterano udobno, a naročito kada jedinica živi pod nepovoljnim okolnostima; može se dozvoliti samo mala razlika. Ako jedinica prima samo pola sledovanja, preporučljivo je da i osoblje štaba prima istu količinu. Ako se to sprovede, može se za najkraće vreme očekivati da jedinice dobiju puno sledovanje. Za ljude iz jedinica štab mora da bude »prijateljsko mesto«, u kome će biti lepo dočekani i, uopšte, u kome će se osećati »kao kod svoje kuće«. Ako se neko od osoblja ne ponaša pristojno, tojest ako zaboravi svoje dužnosti i zauzme nepravilan stav, treba ga, bar za izvesno vreme, poslati u jedinicu.

Štab u svemu mora da odgovara zahtevima i, uopšte, stilu rada komandanta. Nemoguće je naći ni dva komandanta koji komanduju na jedan isti način, pa je stoga nemoguće naći ni dva ista štaba, mada često izgleda kao da su u svemu isti. Britanska armija usvojila je praksu Kontinenta i ima načelnika štaba koji je desna ruka komandanta i koji usklađuje rad načelnika oteka (odeljenja). Predavač priznaje da je to dobar sistem, ali ističe da on, kada je komandovao, nije imao svog načelnika štaba.

Pitanje obimnosti štaba je važna stvar. Potrebno je da štab bude što manji, ali ipak efikasan. Danas su štabovi isuviše glomazni i, što je najvažnije, pokazuju tendenciju daljeg porasta. To je, uglavnom, zbog obimne administracije i velikog broja transportnih sredstava. Ovu tendenciju ne treba gubiti iz vida i stoga brojno stanje štabova treba povremeno smanjivati.

Veza sa potčinjenim jedinicama. Komandant i osoblje njegovog štaba, u održavanju i odnosima sa potčinjenim jedinicama, treba uvek »da se zakače za ono što je najbitnije«. Mnogi komandanti rasipaju svoje snage i gube dragoceno vreme, zadržavajući se i na manje važnim pitanjima. To je, opet, stvar umešnosti u rasuđivanju. Pošto se sa puno pažnje opredelio za izvesne svoje ideje i sa njima upoznao svoje potčinjene, komandant treba od njih da zahteva obradu detalja. Potčinjenim komandantima mora se omogućiti sloboda u radu, razume se, u okviru opšteg plana komandanta. Oni poštuju takav stil rada i takav odnos prema njima, pa će se stoga zalagati i boriti se da što uspešnije izvrše dobijeni zadatak. Ne treba zaboraviti da trupa veoma brzo otkriva komandanta koji se hvata u koštac samo sa osnovnim problemima, koji ne rasipa svoje snage na beznačajna i sitna pitanja, kao i komandanta »galamdžiju«. Pre, i iznad svega, komandant mora težiti da stekne poverenje svojih potčinjenih, kao i poverenje u samoga sebe.

Na kraju predavanja, feldmaršal Slim je ukratko i još jednom podvukao važnost ličnosti. U tom smislu je istakao da Britanci imaju velike sposobnosti za komandovanje i da obukom mogu postati izvrsni vojnici. Sadašnja generacija mladih oficira isto je tako dobra kao i ranije. Mladom oficiru, kakav je britanski, potrebno je samo umešno vođstvo i od njega se sa sigurnošću može očekivati da će postati prvoklasan. Formiranje starešina svodi se, ustvari, na razvijanje urođenih kvaliteta. Individualnost se postiže disciplinom i primerom. U oružanim snagama, kao i u građanstvu, disciplinom se dobija ličnost koja je sposobna da odgovori postavljenom zadatku.

T. L.

(Royal Air Force Quarterly, april 1953).

DALEKI ISTOK

A. G.: SJEDINJENE DRŽAVE INDONEZIJE

Indonezija leži u Jugoistočnoj Aziji. Pružajući se preko tri hiljade ostrva Indonežanskog Arhipelaga, čiji najseverniji krak, ostrvo Sumatru, deli uzani Malajski Moreuz od Malajskog Poluostrva, a južni krak, ostrva Timor i Nova Gvineja, dopire skoro do samog australiskog kontinenta — Indonezija zauzima površinu od 1,9 miliona kvadratnih kilometara. Na tom prostranom području, 58 puta većem od ranije indonežanske metropole — Holandije, živi 77 miliona stanovnika.

U nacionalnom pogledu Indonezija je homogena celina. Stanovnici su svi Indonežani sa izuzetkom relativno beznačajne manjine Kineza i Indijaca kojih ima 1,5 miliona, i neznatne grupe Evropljana od oko 250.000 ljudi.

Indonežanski Arhipelag obdarila je priroda velikim bogatstvima. Od ukupne svetske proizvodnje kaučuka na Indoneziju otpada 57%. U svetskoj proizvodnji pamuka »kapok« ona učestvuje sa 72%, proizvodnji kinina sa 98%, bibera 86%, čaja 16,36%, palmovog ulja 44%. Indonezija je takođe veoma bogata kalajem, naftom, gvozdenom rudom itd.

Međutim, raskošna bogatstva Indonezije u prošlosti nisu bila izvor blagostanja Indonežana. Naprotiv, ta bogatstva su stolicima donosila patnje i užasnu bedu narodu Indonezije, pošto nisu pripadala Indoneziji nego evropskim kolonizatorima. Otkako je pre 350 godina Indonezija postala holandska kolonija, njena prirodna bogatstva i ljudsku radnu snagu nemilosrdno je eksploatisao evropski kapital. Kažemo evropski, jer nije samo holandski kapital gospodario zemljom. Naime, zbog relativne slabosti, a samim tim i nesposobnosti da sam eksploatiše neiscrpna bogatstva Indonežanskog Arhipelaga, holandski imperijalizam je bio prinuđen da u Indoneziji vodi politiku »otvorenih vrata«, tj. da dozvoli investicije kapitala i drugim zemljama pod skoro istim uslovima pod kojima je i Holandija investirala svoj kapital u Indoneziju. Zahvaljujući toj činjenici Indonezija se naročito pred Drugi svetski rat pretvorila u objekt eksploatacije čitavog niza zemalja: Holandije, Velike Britanije, SAD, pa čak i tako malih zemalja kao što su Švajcarska, Belgija i skandinavske zemlje.

Kako izgleda život naroda u kolonijama dobro nam je poznato i mi se ovde nećemo zadržavati na pitanju kako je narod Indonezije živeo stolicima pod vlašću Holandana. Ilustracije radi navešćemo samo nekoliko podataka koji sami za sebe prilično ilustruju posledice kolonijalne vladavine u Indoneziji.

Na čitavom Arhipelagu postoji jedva 18 gradova sa ukupnim brojem stanovnika od oko 4 miliona. Ogromna većina Indonežana živi po selima od nekoliko desetina krovinjara od bambusove trske, onako kao i pre hiljadu godina. Dalje, 1940 godine Indonezija je imala jednu školu na svakih 3.500 stanovnika, jednog učitelja na 1.832 stanovnika, jednog đaka na 44 stanovnika. Nepismenih je bilo 95%. Na 100.000 ljudi dolazio je jedan lekar, a na 1.000.000 ljudi jedan inženjer, itd.

Za vreme Drugog svetskog rata Indoneziju su okupirali Japanci. Oni su tamo upali pod maskom oslobodilaca, ali je narod Indonezije brzo osetio sve »blagodeti« »slobode« koju su mu doneli japanski militaristi. »Japanci su postupali sa stanovništvom po svojoj volji, — kaže se u političkom manifestu vlade Republike Indonezije od 1 novembra 1945 godine — podvrgavajući narod pritisku i ugnjetavanju kojima nema primera čak ni u toku poslednjih nekoliko decenija ovašnje holandske vladavine. Japanci su smatrali Indonežane za običnu stoku... Milioni naših ljudi su umrli, a bezbrojni drugi milioni podnosili su svakovrsne patnje u toku tri i po godine japanske vladavine.«

Stolicima punjena, čaša gorčine je konačno prekipela. Još za vreme japanske okupacije narod Indonezije se borio u partizanskim odredima i na razne druge načine za svoju slobodu i nezavisnost. A u danima kapitulacije Japana Indoneziju je zahvatio svenarodni oslobodilački talas. 17 avgusta 1945 proglašena je Republika. Odmah zatim, privremeno narodno predstavništvo usvojilo je u Džogdžakarti (Bata-vija) ustav prema kome Indonezija postaje slobodna i nezavisna država.

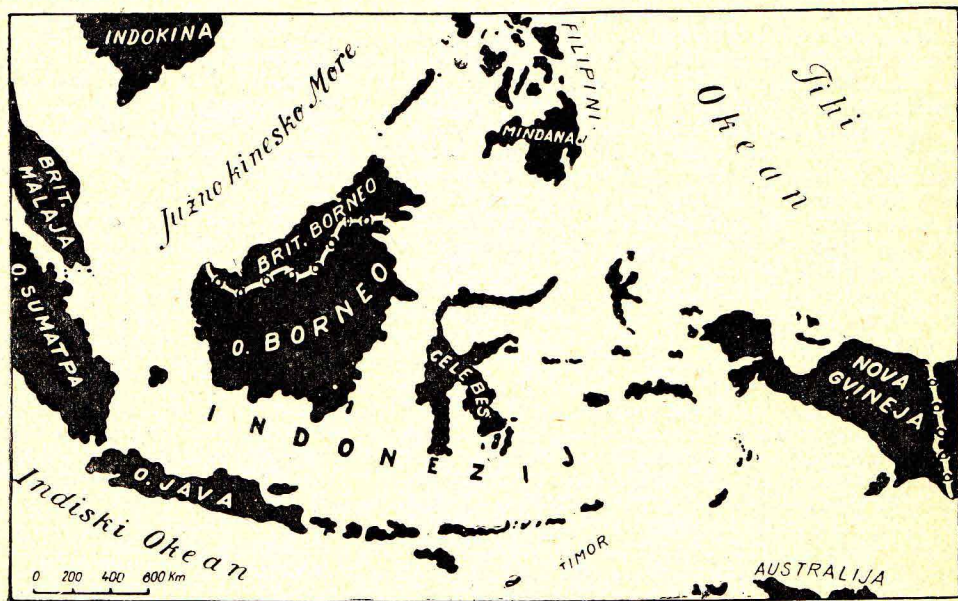
Relativno brzu pobjedu indonežanskog naroda uslovlila je činjenica da se ustanak odvijao u danima pobjede nad fašizmom i japanskom militarizmom. Pritisak Japanaca u to doba bio je naglo popustio, a Holandija, iscrpena dugogodišnjom okupacijom, bez vojske i neophodnih materijalnih sredstava za vođenje rata, nije tada imala nikakvih mogućnosti da restaurira svoju vlast u Indoneziji. Sve te okolnosti iskoristio je narod Indonezije u cilju realizacije svojih vekovnih snova.

No, iako je pobjeda indonežanskog naroda došla brzo, ona nipošto nije predstavljala i kraj njegove borbe za nezavisnost. Ne, Indonezija je još imala da vodi dugu borbu za očuvanje stečenih tekovina.

Bojištem Jugoistočne Azije dominirala je 1945 godine Velika Britanija. Stoga je ona, nakon kapitulacije Japana, uputila u Indoneziju svoje trupe sa ciljem razaranja japanskih garnizona. Međutim, pored tog opravdanog i neophodnog zadatka koji je pao u deo Englezima, britanske vojne snage iskorišćene su i za pripremanje terena za povratak Holandana, pošto je Velika Britanija i sama bila zainteresovana za restauraciju predratnog stanja u Indoneziji. Naime, engleski

kapital je pre rata gospodario znatnim delom indonežanske plantažerske privrede, brodogradnje i trgovine. Najveći deo proizvodnje nafte kontrolisao je anglo-holandski petrolejski trust »Rojal Dačšel«. Istovremeno, Britanija je bila najaktivniji izvoznik indonežanskog kaučuka. Indonežanski kalaj dobijao se u rudnicima koje su eksploatisali Holandani, ali se većim delom topio u britanskim topionicama u Singapuru, itd.

Sjedinjene Države Indonezije (opšti geografski položaj)

Iako je rat odavno bio završen i Japanci razoružani, holandske trupe su u Indoneziji zamenile britansku vojsku čim se Holandija koliko-toliko oporavila od udaraca koje joj je zadala Hitlerova Nemačka. Kad je tamo stigla, holandska vojska je odmah prešla u ofanzivu na Indonežansku Republiku. Zbog nedostatka vojnih snaga Holandani nisu preduzeli ofanzivu širokih razmera, već su pribegli taktici *ratovanja ograničenog obima* sa ciljem zaposedanja strategiski važnih područja.

Holandani su blagovremeno uočili borbenu odlučnost Indonežana i njihovu rešenost da brane svoju Republiku. Stoga su svoj plan vojnih operacija kombinovali sa planom pregovaranja sa rukovodstvom Republike. Marta 1947 godine u Lingačatiju (Java) bio je zaključen Holandsko-indonežanski sporazum. Tim sporazumom Holandija je priznala vlast Republike nad Javom, Sumatrom i Madurom. Ostala područja Arhipelaga zadržali su Holandani. Sporazumom je, dalje, bilo predviđeno obrazovanje Sjedinjenih Država Indonezije (SDI) za prvi januar 1949 godine kao dela Holandsko-indonežiskog saveza na čelu sa holandskom kraljicom i sa zajedničkom kontrolom spoljnih poslova, finansija i oružanih snaga.

U interesu očuvanja mira Indonezija je u Lingačatiju pristala na značajne ustupke, ali je zato i Holandija bila prinuđena da čini ustupke od kojih je najveći bio — priznanje Republike No, potpis Holandana na Lingačatskom sporazumu nije bio iskren. Oni su, ustvari, taj sporazum potpisali da bi dobili u vremenu.

Još pre potpisivanja sporazuma Holandani su, na područjima koja su zaposeli njihove vojne snage, prišli stvaranju marionetskih državica. Istu politiku cepanja nacionalnog jedinstva zemlje nastavili su i nakon toga. Istovremeno, oni su u Indoneziju dovlačili nove trupe.

Svega četiri meseca nakon potpisivanja sporazuma, Holandani su preduzeli drugi napad na Republiku. Služeći se svojim garnizonima u centrima petroleja i kaučuka, prešli su u nastupanje i u roku od petnaest dana zauzeli sve važnije industrijske, saobraćajne i poljoprivredne centre zemlje.

Svetsko javno mnjenje negodovalo je zbog holandske politike u Indoneziji. Došlo je i do intervencije Saveta bezbednosti. Istina, Savet bezbednosti nije zahtevao da se Holandani povuku na polazne položaje, nego je preporučio »uspostavu trajnog mira« i obrazovao *Komisiju dobrih usluga* koja je imala da pomogne u ostvarenju te preporuke. Zaista, posredstvom komisije potpisan je novi sporazum između Holandije i Indonezije. Ali tim su sporazumom Holandiji ostavljena sva područja koja je ona silom zauzela.

Iako su od Indonežanske Republike novim tzv. Ruelkim sporazumom (nazvanim tako po američkom brodu »Ruel« na kome je sporazum potpisan) otrgli daleko veći komad od onoga koji je bio otrgnut Lingačatskim sporazumom, Holandani se nisu mirili ni sa novim stanjem stvari. Prekršivši ponovo ugovor, oni su decembra 1948 godine još jednom prešli u nastupanje. Za nekoliko dana Republika je bila likvidirana, a njena vlada na čelu sa Sukarnom i Hatom zarobljena i poslana u izgnanstvo.

Ipak su se Holandani prevarili u računu. Doduše, Indonežanska Republika je bila privremeno materijalno uništena, ali je ona živela u svesti naroda. Zanimljiv je, naprimer, ovaj detalj koji govori o ljubavi naroda Indonezije prema svojoj Republici i svemu onome što je bilo vezano za njeno ime. »Da bi u javnosti ubili ugled republikanske valute — pisao je dopisnik »Njus vika« — Holandani su priredili velika javna spaljivanja ogromnih svežnjeva grubo otštampanih novčanica sa likom pretседnika Ahmeda Sukarna. Kada se vatra ugasila, mnogi prisutni gledaoci pokupili su delimično spaljene novčanice koje su se opet pojavile na pijacama gde narod još uvek voli republikanski novac... Međutim, *ime Republike sačinjava jedino pokriće toga novca.*«

Stavljen pred alternativu: borba na život i smrt ili ponovo pretvaranje njegove otadžbine u koloniju, indonežanski narod je izabrao put dalje borbe. Plamen partizanskog rata razgarao se sve jače. Na strani pravedne borbe Indonezije bila je demokratska svetska javnost i ona je zahtevala ponovno uspostavljanje Republike. Taj zahtev je podupro i Savet bezbednosti. Rezultat svega toga bio je treći, Haški sporazum, kojim je ponovo uspostavljena Republika.

Haškim sporazumom je u rukama Holandije ostala Zapadna Gvineja. Indonežani su bili prisiljeni i na mnoge druge ustupke. Naprimer, SDI su se obavezale da poštuju prava i koncesije koje je svojevrementno garantovala holandska kolonijalna uprava, da ne nameću preduzećima plaćanja socijalnih doprinosa »što bi ugrozilo rentabilnost preduzeća«, itd. Ipak, uza sve to, velika pobeda Indonezije neosporna je činjenica. Indonežanska Republika je konačno priznata, ona postoji, živi i razvija se. Što je značajno napomenuti, ona se i dalje uporno bori za potpunu nezavisnost, ili pravilnije rečeno, za poništavanje nametnutih joj klauzula Haškog sporazuma koje krnje njen suverenitet.

Naravno, one snage Holandije koje su dvaput gazile potpisane holandsko-indonežiske sporazume nisu se mirile ni sa Haškim ugovorom. Bilo je još pokušaja da se uništi Republika i da se Indonezija vrati u položaj kolonije. Najpoznatiji takav pokušaj bila je čuvena Vesterlingova avantura. Vesterlingu, koji se dugo godina nalazio u Indoneziji kao kapetan Holandske vojske, bilo je pošlo za rukom da pobuni delove holandskih trupa u Indoneziji, ali se njegov pokušaj da uništi Republiku na kraju neslavno završio.

Pošto je Indonezija izvojevala svoja osnovna nacionalna prava, pred novom državom se isprečio čitav niz problema koje je ona imala i koje još uvek ima da rešava. Najglavniji su ovi: ugušivanje i smirivanje ekstremističkih, mahom reakcionarnih elemenata u zemlji, borba za očuvanje teško stečene nezavisnosti uključujući i napore Indonezije da se likvidiraju ostaci ponižavajućih holandskih »prava« i, najzad, borba protiv teške kolonijalne prošlosti, u prvom redu, na ekonomskom planu. Zadržaćemo se pomalo na svakom od ta tri pitanja.

U Indoneziji postoji dosta jak reakcionarni pokret *Darul islam*. On odbija da primi ustav Republike u kome je fiksirana ravnopravnost svih religija i vodi

»sveti rat« za stvaranje čisto muslimanske države. Taj pokret muslimanskih fanatika vrlo je svirep i u borbi protiv njegovih reakcionarnih koncepcija Republika angažuje mnogo svoje energije.

Slično stoji stvar i sa reakcionarnim pokretom kome stoji na čelu kominformistička KP Indonezije. On vodi borbu za »nacionalno oslobođenje Indonezije i njenu nezavisnost« (!), tj. za uništenje indonežanske nezavisnosti i pretvaranje Indonezije u koloniju tipa ruskog carizma.

Naročito je uporna borba Indonežanske Republike za očuvanje nezavisnosti i dalje produbljivanje svog nacionalnog suvereniteta. Vlada Republike ukida jednu za drugom tzv. *federalne jedinice* koje su Holanđani — u cilju slabljenja nacionalnog jedinstva zemlje — bili stvorili kao svoje marionete za vreme svoje okupacije. Dalje, Indonezija se bori da Haški ugovor bude reduciran na »normalne međunarodne odnose koji obično postoje između dve prijateljske zemlje«. Ona energično zahteva da joj se prizna suverenitet nad Novom Gvinejom, koja je sastavni deo njene nacionalne teritorije, itd.

Ali Indonezija ne čuva svoju nezavisnost samo od raznih pokušaja i nastojanja koja dolaze od izvesnih holandskih krugova koji se teško odriču svojih starih »prava«. Ona isto tako ljubomorno čuva svoje tekovine i od pokušaja koji bi mogli doći sa bilo koje strane i — poučena gorkim istoriskim iskustvom — sa nepoverenjem gleda na svaki akt bilo koje sile ukoliko on krije u sebi makar i neznatne opasnosti za indonežansku nezavisnost. Sledeći slučaj to najbolje ilustruje.

Februara 1952 godine ministar spoljnih poslova Indonežanske vlade Ahmed Subardža bio je prinuđen da podnese ostavku. Razlog tome je bio taj što je Subardža potpisao sporazum o američkoj pomoći u okviru i pod uslovima pakta za uzajamnu bezbednost. Po oceni glavnih partija u Parlamentu, Ministar spoljnih poslova žrtvovao je time nezavisnost spoljne politike Indonezije, pa su zbog toga one i zahtevale da Subardža odstupi i da se poništi ugovor koji je on potpisao. Ustvari, radilo se o ekonomskoj pomoći toliko potrebnoj Indoneziji, a uslovi pod kojima je sporazum bio potpisan nisu zadirali u unutrašnja pitanja Indonezije niti su zemlju obavezivali na usvajanje proameričke politike; pa, ipak je taj akt indonežanska javnost smatrala opasnim po nezavisnost zemlje. Valja naglasiti da je takvom gledanju na stvar doprinelo ne samo teško istorisko iskustvo Indonezije, nego i sama američka politika u Aziji. Naime, nije nikakvo čudo ako aziski narodi — u konkretnom slučaju narod Indonezije — sa podozrenjem gledaju na politiku koja se oslanja i koja pomaže eksponente kolonijalnih sila i aziska strašila — Bao Daja, Čang Kaj Šeka i njima slične.

Ovde je mesto da se naglasi sledeće: po ugledu na Indiju s kojom je vezuju veoma prisni odnosi (kao i sa Burmom), Indonezija vodi strogo nezavisnu spoljnu politiku — politiku van svih blokova. Međutim, to nikako ne znači da je njena politika neutralna. Ne, Indonežanska Republika se zalaže i bori za ostvarenje ciljeva OUN.

Na ekonomskom planu Republika Indonezija se bori protiv takvih teškoća koje nisu ni male ni lako savladive. Inače složen problem preorijentacije kolonijalne privrede još više komplikuje i otežava odsustvo materijalnih sredstava (budžet je iz godine u godinu sve više deficitaran i nacionalni dug se stalno povećava) i nedostatak stručnih kadrova. Ali izraz »nedostatak« vrlo je blag i pravilnije bi bilo reći da Indonezija uopšte nema kadrova — na svaki milion stanovnika dolazi jedan inženjer! Šta to znači za privredu jedne, istina nezavisne, ali strahovito zaostale zemlje, nije potrebno ni govoriti.

Vlada Indonežanske Republike preduzela je izvesne mere nacionalizacije. Ona teži da i dalje ide tom linijom, ali evo na kakve teškoće u tome nailazi.

Svojevremeno je izvršena nacionalizacija električnih centrala, ali ta mera nije dala naročite rezultate iz prostog razloga što raspodelu energije još uvek vrše strani kapitalisti u čijim se rukama nalaze sva sredstva za distribuciju. Moglo bi se upitati: pa zašto se ne izvrši nacionalizacija sredstava za raspodelu energije, zatim nacionalizacija mnogočega drugog? Odgovor je jednostavan. Ako se i apstrahuju ustupci koje je Indonezija bila prinuđena da učini u Hagu, ako je htela da očuva osnovne tekovine, stvar je neizvodljiva prosto zato što je imperijalizam, eksploatišući stolicima Indoneziju, držao njene mase u bedi i zaostalosti i time

osudio zemlju na ekonomsku zavisnost dugo godina čak i posle izvojevanja političke slobode. Drugim rečima, Indonežani bi hteli, a možda i mogli preduzeti radikalnije mere, no u tom slučaju ne bi im preostalo ništa drugo nego da umru od gladi pored industriskih postrojenja koja ne bi ni mogli ni znati pokrenuti. Jer, ne treba smetnuti s uma protivmere stranih investitora (slične onima koje je preduzela Anglo-iranska petrolejska kompanija prema Iranu) koje, naravno, ne bi izostale.

Kao što se vidi, ekonomske teškoće Indonezije su zaista velike. Republika se bori da ih savlada postepeno, korak po korak. U zemlji sve više sazrevaju snage koje su voljne da vode zemlju putem političkog i ekonomskog progressa. Među tim snagama i na njihovom čelu stoji *Socijalistička partija Indonezije*.

Socijalistička partija Indonezije zalaže se za nacionalizaciju zemlje stranaca, široku agrarnu reformu, organizaciju kooperativnog rada gdegod je to moguće i za plansku privredu. Ona se, dalje, zalaže za decentralizaciju i široku autonomiju lokalnih organa vlasti, za reformu ustava i Parlamenta, itd.

U sadašnjoj Indonežanskoj vladi nalaze se dva člana Socijalističke partije. Oni drže resore finansija i pravde. Osim toga, sa mnogim predstavnicima dveju najjačih partija u Parlamentu — *Nacionalne stranke* i stranke *Masdzumi* — oni nalaze zajednički jezik. Zbog toga, a još više s obzirom na velike simpatije koje uživaju u narodnim masama, socijalisti ulaze u pretstojeće izbore sa mnogo nada¹⁾.

*

U borbi za nezavisnost i društveni progres Indonežani nastoje da što više koriste pozitivna iskustva drugih slobodnih i nezavisnih zemalja. Iz razumljivih razloga naročito ih zanimaju naša iskustva. Posebnu pažnju jugoslovenskim iskustvima poklanjaju indonežanski socijalisti. U cilju proučavanja jugoslovenske stvarnosti našu zemlju je posetilo poslednjih godina niz prvaka Socijalističke partije Indonezije, pa i sam njen predsednik g. Sutan Sjahrir. Citiraćemo ovde reči člana CK SPI Imama Slameta, koji je prisustvovao VI kongresu KPJ, jer one najbolje ilustruju veliko interesovanje indonežanskih socijalista za Jugoslaviju.

»Krenuli smo u Evropu — rekao je Imam Slamet — da prisustvujemo kongresu Socijalističke internacionale koji se održavao u Milanu. Međutim, kad smo čuli da se održava VI kongres KPJ odmah smo odlučili da otputujemo u Jugoslaviju, jer je prisustvo ovom Kongresu bilo mnogo važnije nego prisustvovanje na zasedanju Socijalističke internacionale.«

Imam Slamet je dalje rekao: »Ako je i bilo pogrešaka u našem ranijem radu u Indoneziji, posle našeg boravka u Jugoslaviji i prisustvovanja ovom Kongresu te će pogreške biti sada ispravljene, a iskustva koja smo ovde stekli biće velika pomoć u našem budućem razvoju.«

Zbog progresivnih težnji indonežanskog naroda i nezavisne spoljne politike Republike Indonezije, naša zemlja je gajila i gaji velike simpatije prema zemlji koja je toliko propatila kroz istoriju. U borbi za vlastitu dobrobit i međunarodni mir narodi Jugoslavije pružali su i dalje će pružati podršku narodu Indonezije.

Indonežansku Republiku Jugoslavija je priznala još početkom 1950 godine. Otada odnosi dveju prostorno dalekih, ali po osećanjima i težnjama bliskih zemalja, sve se više razvijaju. Upravo je pre kratkog vremena potpisan jugoslovensko-indonežanski trgovački sporazum. Naša zemlja je toplo pozdravila svojevrementu odluku Indonežanske vlade da pošalje u Jugoslaviju grupu stručnjaka radi proučavanja našeg industriskog razvoja. U Indoneziji sada boravi jedan naš stručnjak koji je tamo otišao sa zadatkom da organizuje poljoprivrednu statističku službu, itd. Na osnovu dosadašnjih rezultata, a još više na osnovu sličnih principa na kojima se zasnivaju politike Jugoslavije i Indonezije, sa sigurnošću se može tvrditi da će u budućnosti jugoslovensko-indonežanski odnosi biti još plodniji.

¹⁾ Treba napomenuti da su svi današnji organi vlasti Indonežanske Republike ponikli iz borbe naroda za nezavisnost, a nisu rezultirali iz izbora kojih još nije bilo u Indoneziji. Međutim, ta činjenica ni najmanje ne umanjuje njihov autoritet, pošto je vlast zaista izraz narodne volje, zbog čega je narod i podržava. Tu svoju volju će narod Indonezije i formalno izraziti tek na pretstojećim izborima.